

Covid-19 Salgın Sonrası Ortaokul Öğrencilerinin Nomofobi Düzeylerine Göre Takıntılı Mesajlaşma Davranışlarının Yordanması

Özlem ÇAKIR- Funda ERDOĞDU- Beşir KARAOZAN

TURKSOSBİLDER
Uluslararası Türk Kültür Coğrafyasında Sosyal Bilimler Dergisi

Covid-19 Salgın Sonrası Ortaokul Öğrencilerinin Nomofobi Düzeylerine Göre Takıntılı Mesajlaşma Davranışlarının Yordanması

Prof. Dr. Özlem ÇAKIR

ozlem.cakir.ankara@gmail.com

0000-0002-7306-5820

Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi

Doç. Dr. Funda ERDOĞDU

funda.erdogdu@dpu.edu.tr

0000-0003-4597-125X

Kütahya Dumlupınar Üniversitesi

Beşir KARAOZAN

besir.karakozan@gmail.com

0009-0002-3110-5799

Boyaklı Ortaokulu

 <https://doi.org/10.55107/turksosbilder.1594703>

Öz

Bu araştırma, COVID-19 pandemisi sonrası ortaokul öğrencilerinin nomofobi (mobil cihaz yokluğu korkusu) ve takıntılı mesajlaşma davranışlarını inceleyerek, nomofobinin bu davranış üzerindeki etkisini değerlendirmeyi amaçlamıştır. Bu bağlamda, Nomofobi Ölçeği'nin (NMP-Q) alt boyutlarının (çevrimiçi olamama, cihazdan yoksunluk, iletişimi sürdürmememe, bilgiye erişememe) takıntılı mesajlaşma davranışını anlamlı bir şekilde yordayıp yordamadığı araştırılmıştır. Araştırmada ilişkisel tarama modeli kullanılarak, değişkenler arasındaki ilişkiler analiz edilmiştir. Araştırmanın çalışma grubu, 2023-2024 eğitim yılında Mardin'deki bir köy ve bir ilçe ortaokulunda öğrenim gören toplam 239 öğrenci katılımıyla gerçekleştirilmiştir.

Covid-19 Salgın Sonrası Ortaokul Öğrencilerinin Nomofobi Düzeylerine Göre Takıntılı Mesajlaşma Davranışlarının Yordlanması

Özlem ÇAKIR- Funda ERDOĞDU- Beşir KARAOZAN

Veriler Nomofobi Ölçeği ve Takıntılı Mesajlaşma Ölçeği aracılığı ile toplanmıştır. Verilerin normalliği kurtosis ve skewness değerleriyle doğrulanmıştır. Basit ve çoklu doğrusal regresyon analizleri kullanılarak, nomofobinin ve alt boyutlarının takıntılı mesajlaşma davranışını ne ölçüde etkilediği değerlendirilmiştir. Araştırmanın bulguları nomofobi düzeyinin takıntılı mesajlaşma davranışını anlamlı bir şekilde yordadığı tespit edilmiştir. Nomofobi puanındaki her bir birimlik artış, takıntılı mesajlaşmada 0.271 puanlık bir artışla ilişkilendirilmiştir. Nomofobi alt boyutlarının tamamı (çevrimiçi olamama, cihazdan yoksunluk, iletişimi sürdürmemeye, bilgiye erişememe), takıntılı mesajlaşma davranışının anlamlı yordayıcıları olarak bulunmuştur. Çevrimiçi olamama alt boyutunun etkisi diğer boyutlara göre daha belirgin bulunmuştur. Araştırmanın sonucunda Pandemi sonrası dönemde dijital cihazların yoğun kullanımının nomofobi ve takıntılı mesajlaşma davranışlarını artırdığı görülmüştür. Nomofobinin alt boyutları, bu davranışın %44'ünü açıklamaktadır. Bu oranın yaş grubu dikkate alındığında oldukça yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Çalışma sonuçlarına dayanarak eğitimcilere ve ebeveynlere şu öneriler sunulmuştur: Eğitim süreçlerinde dijital bağımlılığın önlenmesi ve öğrencilerin sağlıklı iletişim alışkanlıklarının geliştirilmesine yönelik programlar hazırlanmalıdır. Ayrıca, okullarda dijital cihazların kullanımına ilişkin politikaların etkileri derinlemesine araştırılmalıdır. Öğrencilerin akıllı telefon eksikliği durumunda yaşadığı duygusal etkiler dikkate alınmalıdır. Takıntılı mesajlaşma davranışlarının öğrencilerin akademik ve sosyal hayatlarına olan olumsuz etkileri hakkında farkındalık artırılmalı ve bu konuda okullarda rehberlik hizmetleri sağlanmalıdır. Bu çalışma, öğretmenler ve ebeveynler için yol gösterici nitelikte bulgular sunarak, dijital bağımlılığın eğitim üzerindeki etkilerine yönelik önlemler geliştirilmesine katkı sağlayabilir.

Anahtar Kelimeler: Nomofobi, Takıntılı mesajlaşma, Ortaokul öğrencileri, COVID-19 sonrası.

Prediction of Obsessive Texting Behaviors Based on Nomophobia Levels Among Middle School Students in the Post-COVID-19 Pandemic Period

Abstract

This study aims to examine nomophobia (fear of being without a mobile device) and obsessive texting behaviors among middle school students in the post-COVID-19 pandemic period, evaluating the impact of nomophobia on these behaviors. Specifically, it investigates whether the subdimensions of the Nomophobia Questionnaire (NMP-Q)—inability to access online services, device deprivation, inability to maintain communication, and inability to access information—significantly predict obsessive texting behaviors.

The research employs a relational survey model to analyze the relationships among the variables. The study sample comprises 239 students enrolled in a village and a district middle school in Mardin, Turkey, during the 2023-2024 academic year. Data were collected using the Nomophobia Questionnaire and the Obsessive Texting

Covid-19 Salgın Sonrası Ortaokul Öğrencilerinin Nomofobi Düzeylerine Göre Takıntılı Mesajlaşma Davranışlarının Yordanması

Özlem ÇAKIR- Funda ERDOĞDU- Beşir KARAOZAN

Scale. Data normality was confirmed through kurtosis and skewness values. Simple and multiple linear regression analyses were conducted to assess the extent to which nomophobia and its subdimensions influence obsessive texting behavior.

The findings reveal that nomophobia levels significantly predict obsessive texting behaviors. Each unit increase in the nomophobia score was associated with a 0.271-point increase in obsessive texting behavior. All subdimensions of nomophobia— inability to access online services, device deprivation, inability to maintain communication, and inability to access information—were identified as significant predictors of obsessive texting behavior, with the inability to access online services emerging as the most prominent predictor.

The results suggest that the intensive use of digital devices in the post-pandemic period has amplified both nomophobia and obsessive texting behaviors. Notably, the subdimensions of nomophobia account for 44% of the variance in obsessive texting behavior, a substantial proportion given the age group of the participants.

Based on these findings, several recommendations are proposed for educators and parents. Educational programs should be developed to prevent digital addiction and promote healthy communication habits among students. Moreover, the impact of school policies on digital device usage warrants thorough investigation. Emotional responses to smartphone deprivation among students should be carefully considered. Schools should also enhance awareness of the negative academic and social implications of obsessive texting behaviors and provide adequate counseling services. This study offers valuable insights for teachers and parents, contributing to the development of strategies to mitigate the impact of digital addiction on education.

Keywords: Nomophobia, Obsessive texting, Middle school students, Post-COVID 19.

1. GİRİŞ

Çin'in Wuhan şehrinde 2019 yılının Aralık ayında ortaya çıkan Covid-19 (Yeni Tip Koronavirüs) kısa bir süre sonra dünyaya yayılmıştır. Salgının tüm dünyaya yayılmasının ardından Dünya Sağlık Örgütü, 2020 yılının Mart ayında pandemi olarak ilan etmiştir. Bu nedenle eğitim kurumları yüzyüze eğitime ara vermiştir. Yüzyüze eğitime alternatif olarak uzaktan eğitim sürecine geçilmiştir (Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Kurumu UNESCO, 2020). COVID-19 pandemisinin başlamasıyla birlikte, sosyal yaşam küresel ölçekte kısıtlanmış, sosyal mesafe ve karantina önlemleri uygulanmıştır. Bu kısıtlamalar eğitim, çalışma ve büyük toplantıların yasaklanması gibi önlemleri de beraberinde getirmiştir. Pandemi nedeniyle bireyler sosyal ortamlardan uzak durmayı tercih etmiş, insanlar arasındaki iletişim büyük ölçüde bilgisayarlar, dizüstü bilgisayarlar ve özellikle kolayca erişilebilen akıllı telefonlar gibi teknolojik araçlarla sağlanmıştır.

Sosyal izolasyon kısıtlamaları, bireylerin günlük rutinlerinde ve ruh hallerinde ani değişikliklere neden olmuş, bunun sonucunda teknoloji bağımlılığında artış yaşanmıştır. Teknoloji bağımlılığının bir türü olan "nomofobi", bir mobil cihaz

Covid-19 Salgın Sonrası Ortaokul Öğrencilerinin Nomofobi Düzeylerine Göre Takıntılı Mesajlaşma Davranışlarının Yordanması

Özlem ÇAKIR- Funda ERDOĞDU- Beşir KARAOZAN

olmadan kalma korkusu olarak tanımlanmakta olup, "takıntılı mesajlaşma davranışı" ile yakından ilişkilidir. Mobil teknoloji trendlerini yakından takip eden genç bireyler, nomofobinin etkilerine daha açık hale gelmiştir. Nomofobi, bireylerin mobil cihazlarına erişemediklerinde ya da bu cihazlar aracılığıyla iletişim kuramadıklarında yaşadıkları istemsiz korku olarak tanımlanmaktadır (Yıldırım & Correia, 2015). Akıllı telefonlar, Facebook, Twitter, Instagram, Skype ve FaceTime gibi platformlar aracılığıyla her zaman ve her yerde anlık iletişim kurulmasına olanak tanımaktadır.

Genç bireyler, iletişim kurmak ve bağlarını sürdürmek için sıkça mesajlaşma (SMS, WhatsApp, Facebook Messenger, Viber, Twitter vb.) yöntemlerini kullanmaktadır. Telefon aramalarının aksine, mesajlaşma alıcının mesajları kendi uygun zamanında okuyup yanıtlamasına olanak tanır ve bu özelliğiyle iletişimde sıkça tercih edilmektedir. WhatsApp, Instagram gibi uygulamalar kullanıcıların mesajlarına görsel materyaller ekleyerek zenginleştirmelerini sağlamaktadır.

Uzaktan öğrenme sürecinde genç yetişkinler arasında sıklıkla kullanılan anlık mesajlaşma araçları öğretmen-öğrenci ve öğrenci-öğrenci arasındaki etkileşimi artırmaktadır. Böylece öğrenme süreci etkileşimli olarak sürmektedir. So (2016) tarafından yapılan çalışmada, öğretmen-öğrenci arasındaki etkileşimin WhatsApp uygulaması aracılığıyla desteklendiğinde akademik başarının arttığı; Mazana (2018) WhatsApp uygulamasının işbirlikli problem çözme becerisini ve öğrenmeye ilişkin motivasyonu attırdığı bulgusu ifade edilmiştir. Anlık mesajlaşma aracı WhatsApp'ın yanında gençlerin sık tercih ettikleri Instagram kullanılarak öğrencilerin sınıf etkinliklerine katılımı da sağlanabilmektedir. Purnama (2018) Instagram'ın eğitimde kullanımının öğrenmeye ilişkin motivasyonları artırdığını ifade etmiştir. Web 2.0 araçları etkileşimi desteklemekte ve yeni nesil öğrencilere formal ve informal öğrenme olanağı sunmaktadır (Junco 2014; Siemens ve Weller, 2011). Ancak, mesajlaşmanın olumlu etkilerinin yanı sıra olumsuz etkileri de bulunmaktadır. Gençler arasında mesaj gönderme sıklığının artması (Junco & Cotten, 2012) ve mesajlaşma davranışları (Junco ve Cotten, 2012) ile akademik başarılarını olumsuz etkilemektedir. Gingerich ve Lineweaver (2014) tarafından yapılan deneysel bir çalışma, ders sırasında mesaj alan öğrenciler ile almayan öğrencilerin performansları karşılaştırılmıştır. Sonuçlar, ders sırasında mesaj alan öğrencilerin daha düşük performans gösterdiğini, mesaj almayanların ise daha yüksek performans gösterdiğini ortaya koymuştur. Mesajlaşma sıklığı ve hacmi üzerine yapılan çalışmalara ek olarak, bireylerin psikolojik etkileri yeterince incelenmemiştir (Lu, Watanabe, Liu, Uji, Shono ve Kitamura, 2011). Yüz yüze iletişimin aksine, mesajlaşmada gönderen ve alıcı arasında çeşitli duygular ortaya çıkabilmektedir. Mesajı gönderen kişi önemli bir mesaj gönderdiğinde, alıcının ne zaman okuyup yanıt vereceği konusunda endişe duyabilir. Buna karşın mesajın alıcısı olan kişi, mesajı anında görmesi gerektiği, hızlı yanıt verme baskısı hissedebilir ve yanıt geciktğinde, gönderen ve alıcı arasında genelde sözlü iletişimde bulunmayan olumsuz duyguların oluşmasına zemin hazırlayabilir (Kato & Kato, 2015). Gönderen kişi yanıt alamama endişesi yaşayabilir, yanıt gecikirse üzülebilir ya da kendini değersiz hissedebilir. Lister-Landman, Domoff ve Dubow (2015) alınan mesaj sayısı ya da sıklığından ziyade bu algıları yaşayanlar takıntılı mesajlaşma davranışına ilişkin psikolojik/davranışsal belirtiler yaşadığını ifade etmişlerdir. Metin mesajı ve anlık mesajın gönderme sıklığından ziyade alıcının uygun olmaması

Covid-19 Salgın Sonrası Ortaokul Öğrencilerinin Nomofobi Düzeylerine Göre Takıntılı Mesajlaşma Davranışlarının Yordanması

Özlem ÇAKIR- Funda ERDOĞDU- Beşir KARAOZAN

nedeniyle gönderenin anında cevap alamaması durumunda birey kendini ihmal edilmiş, izole edilmiş hissedebilir. Bu durum mesajlaşma davranışı nedeniyle bireylerde psikolojik/davranışsal bozuklukların; takıntılı mesajlaşma davranışının ortaya çıkmasına neden olmaktadır.

Pandemi sonrası normal hayata dönüşle birlikte, Millî Eğitim Bakanlığı 2023-2024 eğitim-öğretim yılı için bir genelge yayımlayarak okullarda cep telefonu kullanımını yasaklamıştır. Bu yasak, telefonların öğrencilerin dikkatini dağıttığı ve eğitim sürecini olumsuz etkilediği gerekçesiyle getirilmiştir. Öğrencilerin akıllı telefon eksikliğine ve takıntılı mesajlaşma davranışlarına ilişkin algılarını ve duygusal tepkilerini anlamak oldukça önemlidir. Akıllı telefon kullanan ancak okulda kullanmalarına izin verilmeyen ortaokul öğrencileri ile yürütülen bu çalışma, eğitim faaliyetlerinde öğretmenlere ve ebeveynlere rehberlik edici bilgiler sunması bakımından işlevsel olarak değerlendirilmektedir.

Bu çalışma, ortaokul öğrencilerinin akıllı telefon yoksunluğu ve takıntılı mesajlaşma davranışıyla ilgili algılarını anlamanın yanı sıra, bu faktörlere verdikleri ani duygusal tepkileri anlamak açısından da önemlidir.

Bu araştırmanın amacı, COVID-19 pandemi sonrası ortaokul öğrencilerinin nomofobi ve takıntılı mesajlaşma davranış düzeylerini değerlendirmek ve Nomofobi Ölçeği'nin alt boyutlarından alınan toplam puanların takıntılı mesajlaşma davranışını yordayıp yordamadığını belirlemektir. Bu amaç doğrultusunda aşağıdaki araştırma soruları ele alınmıştır:

1. Ortaokul öğrencilerinin Nomofobi Ölçeği'nden aldıkları toplam puanlar, zorlayıcı mesajlaşma davranışını anlamlı bir yordayıcısı mıdır?
2. Ortaokul öğrencilerinin Nomofobi Ölçeği alt boyutlarından (çevrimiçi olamama, cihazsız kalma, iletişimi sürdürmemeye ve bilgiye erişememe) aldıkları toplam puanlar, zorlayıcı mesajlaşma davranışını anlamlı bir yordayıcısı mıdır?

Covid-19 Salgın Sonrası Ortaokul Öğrencilerinin Nomofobi Düzeylerine Göre Takıntılı Mesajlaşma Davranışlarının Yordanması

Özlem ÇAKIR- Funda ERDOĞDU- Beşir KARAOZAN

Önem

Akıllı telefon kullanan ancak okulda kullanmalarına izin verilmeyen ortaokul öğrencileri ile yapılan bu çalışma ile eğitim-öğretim faaliyetleri yürütücülerine ve ebeveynlere yol gösterici bulgular sağladığı yönüyle de işlevsel olduğu düşünülmektedir. Akıllı telefondan yoksun kalmanın ve takıntılı mesajlaşma davranışına ilişkin öğrenci algıları ve yaşadıkları ani duygu değişiminin belirlenmesi açısından da önemlidir.

2. YÖNTEM

2.1. Araştırma Modeli

Bu araştırma ortaokul öğrencilerinin nomofobi ölçeğinin alt boyutlarından aldıkları toplam puanların, takıntılı mesajlaşma davranışını yordayıp yordamadığının belirlenmesi amacıyla yapılmıştır. Araştırma ilişkisel tarama modelinde gerçekleştirilmiştir. İlişkisel tarama modeli, iki veya daha fazla değişkenin birlikte bir değişim içerisinde olma durumunu ve derecesini belirlemeyi amaçlayan bir modeldir (Büyüköztürk, Kılıç-Çakmak, Akgün, Karadeniz ve Demirel, 2012).

2.2. Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu 2023-2024 eğitim öğretim yılında Mardin'in bir köy ortaokulundan ve bir ilçesinde öğrenim görmekte olan 239 ortaokul öğrencisinden oluşmaktadır.

2.3. Veri Toplama Araçları

Araştırmada nicel verilerin toplanmasında öğrencilerin nomofobi düzeylerinin belirlemek için Yıldırım ve Correia (2015) tarafından geliştirilen ve Yıldırım, Şumuer, Adnan ve Yıldırım (2016) tarafından Türkçe'ye uyarlanmış Nomofobi ölçeği (NMP-Q), takıntılı mesajlaşma davranışlarını belirlemek için Lister-Landman, Domoff ve Dubow (2015) tarafından geliştirilen ve Adıgüzel, Erözkan, Doğan (2016) Türkçe'ye uyarlanmış Takıntılı Mesajlaşma Ölçeği kullanılmıştır.

Nomofobi Ölçeği

Yıldırım ve Correia (2015) tarafından geliştirilen, Yıldırım, Şumuer, Adnan ve Yıldırım (2016) tarafından Türkçeye uyarlanan Nomofobi Ölçeği (NMP-Q) kullanılmıştır. Ölçek 7'li Likert tipindedir. Orijinal ölçeğin Cronbach's alpha kullanılarak hesaplanan güvenilirlik katsayısı .95, Türkçe'ye uyarlanmış ölçeğin güvenilirlik katsayısı ise .92 olarak verilmiştir. Ölçeğin, Bilgiye Erişememe (4 madde), Bağlantıyı Kaybetme (5 madde), İletişime Geçememe (6 madde) ve Rahat Hissedememe (5 madde) olmak üzere dört alt boyutu bulunmaktadır. Orijinal ölçekte bu alt boyutların güvenilirlik katsayıları sırasıyla. 94, .87, .83 ve. 81 olarak verilmiştir. Ölçeğin Türkçeye uyarlanmış hali için alt boyutların güvenilirlik katsayıları ise sırasıyla 90, .74, .94 ve .91 olarak raporlanmıştır.

Covid-19 Salgın Sonrası Ortaokul Öğrencilerinin Nomofobi Düzeylerine Göre Takıntılı Mesajlaşma Davranışlarının Yordanması

Özlem ÇAKIR- Funda ERDOĞDU- Beşir KARAOZAN

Takıntılı Mesajlaşma Ölçeği

Lister-Landman, Domoff ve Dubow (2015) tarafından geliştirilen ve Adıgüzel, Erözkan, Doğan (2016) tarafından Türkçeye uyarlanmış Ergenler için Takıntılı Mesajlaşma Ölçeği kullanılmıştır. Ölçek, engelleme (6 madde), bilişsel meşguliyet (5 madde) ve gizleme (3 madde) olarak 3 boyutlu, 5'li likert tipine göre 14 maddeden oluşmaktadır. Ölçeğin puanlaması en düşük puan 14, en yüksek 60 puandır. Ölçekten alınan puanların yüksekliği Takıntılı Mesajlaşma davranışının arttığı anlamına gelmektedir. Cronbach Alpha içtutarlılık katsayısı ölçeğin geneli için .89; engelleme için .77, bilişsel meşguliyet için .76 ve gizleme için .71 bulunmuştur.

2.4. Verilerin Analizi

Bu araştırmada toplanan verilerin analizine geçilmeden önce verilerin normallik varsayımı test edilmiştir. Kurtosis ve Skewness değerleri -1.5 ile +1.5 olduğu zaman normal dağılım olduğu veri analizinde parametrik ölçümlerden yararlanılmıştır (Tabachnick ve Fidell, 2013). Takıntılı mesajlaşma davranışının nomofobinin alt boyutları ve nomofobiyi yordayıp yordamadığını anlamak için ise regresyon analizi yönteminden faydalanılmıştır.

Araştırmada ortaokul öğrencilerinin Covid-19 sonrası Nomofobi ve takıntılı mesajlaşma durumlarının belirlenmesi için ortalama değerler hesaplanacaktır. Nomofobi ölçeğinin alt boyutlarından alınan toplam puanların, takıntılı mesajlaşma düzeyini yordayıp yordamadığını belirlemek için çoklu doğrusal regresyon analizi yapılmıştır.

Araştırmada toplanan veriler, basit ve çoklu doğrusal regresyon analizi varsayımlarını karşılamaktadır. Çoklu doğrusal regresyon analizi nomofobi ölçeği alt faktörlerinin (çevrimiçi olamama, iletişimi kaybetme, cihazdan yoksunluk, bilgiye erişememe) takıntılı mesajlaşma davranışına etki ettiği düşünülen; basit doğrusal regresyon analizi nomofobinin etki ettiği düşünülen ergenlerin takıntılı mesajlaşma davranışı puanları arasındaki ilişkiyi ve derecesini ortaya koymak için tercih edilmiştir.

Covid-19 Salgın Sonrası Ortaokul Öğrencilerinin Nomofobi Düzeylerine Göre Takıntılı Mesajlaşma Davranışlarının Yordanması

Özlem ÇAKIR- Funda ERDOĞDU- Beşir KARAOZAN

3. BULGULAR

Öğrencilerin takıntılı mesajlaşma ölçeği toplam puanlarına ait aritmetik ortalama, standart sapma ve minimum-maksimum değerleri ile normal dağılım değerleri Tablo 1’de, nomofobi ölçeği ve alt boyutlarından alından toplam puanlarına ait aritmetik ortalama, standart sapma ve minimum-maksimum değerleri ile normal dağılım değerleri Tablo 2’de verilmiştir.

Tablo 1. Takıntılı Mesajlaşma Ölçeği Puanlarına İlişkin Normal Dağılımın Değerleri

	N	En düşük puan	En yüksek puan	\bar{X}	Ss	Kurtosis	Skewness
Takıntılı Mesajlaşma Ölçek Toplam Puan	239	14	70	31.46	11,28	,422	,545

Tablo 1’deki sonuçlara göre öğrencilerinin takıntılı mesajlaşma ölçeğinden aldıkları toplam puanın ortalaması 31.39, standart sapması 11,31, en yüksek puanı 70, en düşük puanı 14’dür. Ölçekten alınan toplam puan verilerinin Kurtosis değeri ise ,422; Skewness değeri ,545 olarak bulunmuştur.

Tablo 2. Nomofobi Ölçeği Alt Boyutları ve Toplam Puanlarına İlişkin Normal Dağılımın Değerleri

	N	En düşük puan	En yüksek puan	\bar{X}	Ss	Kurtosis	Skewness
Bilgiye ulaşamama	239	4	28	13,62	6,59	-,710	,314
Cihazdan yoksunluk	239	5	35	16,82	7,71	-,731	,217
İletişimi kaybetme	239	6	42	20,70	10,24	-,842	,240
Çevrimiçi olamama	239	5	35	16,51	8,51	-,669	,342
Nomofobi Ölçek Toplam Puan	239	20	140	67,75	27,47	-,315	,205

Covid-19 Salgın Sonrası Ortaokul Öğrencilerinin Nomofobi Düzeylerine Göre Takıntılı Mesajlaşma Davranışlarının Yordanması

Özlem ÇAKIR- Funda ERDOĞDU- Beşir KARAOZAN

Tablo 2'deki sonuçlara göre öğrencilerinin nomofobi ölçeği alt boyutları olan "Bilgiye Ulaşamama" boyutu toplam puanın ortalaması 13,62, standart sapması 6,59, en yüksek puanı 28, en düşük puanı 4'dür. Ölçekten alınan toplam puan verilerinin Kurtosis değeri ise -,710; Skewness değeri ,314; "Cihazdan Yoksunluk" boyutu toplam puanın ortalaması 16,82, standart sapması 7,71, en yüksek puanı 35, en düşük puanı 5'dir. Ölçekten alınan toplam puan verilerinin Kurtosis değeri ise -,731; Skewness değeri ,217; "İletişimi Kaybetme" boyutu toplam puanın ortalaması 20,70, standart sapması 10,24, en yüksek puanı 42, en düşük puanı 6'dir. Ölçekten alınan toplam puan verilerinin Kurtosis değeri ise -,842; Skewness değeri ,240; "Çevrim içi Olamama" boyutu toplam puanın ortalaması 16,51, standart sapması 8,51, en yüksek puanı 35, en düşük puanı 5'dir. Ölçekten alınan toplam puan verilerinin Kurtosis değeri ise -,669; Skewness değeri ,342; öğrencilerinin nomofobi ölçeği toplam puanın ortalaması 67,75, standart sapması 27,47, en yüksek puanı 140, en düşük puanı 5'dir. Ölçekten alınan toplam puan verilerinin Kurtosis değeri ise -,669; Skewness değeri ,342; olarak bulunmuştur. Kurtosis ve Skewness değerleri -1.5 ile +1.5 olduğu zaman normal dağılım olduğu kabul edilmektedir (Tabachnick ve Fidell, 2013).

"Nomofobi, takıntılı mesajlaşma davranışının anlamlı bir yordayıcısı mıdır?" araştırma sorusuna ilişkin Bulgular

Tablo 3'de görüldüğü gibi ortaokul öğrencilerinin nomofobi düzeylerinin takıntılı mesajlaşma davranışı üzerinde ($F(1, 238) = 13,09, p < .001$) anlamlı bir etkisi vardır. Takıntılı mesajlaşma = $13,09 + .271 \times \text{Nomofobi}$. Regresyon eşitliği göz önüne alındığında, nomofobi puanlarındaki bir puanlık artışta, takıntılı mesajlaşmada .271 puanlık artış beklenebilir. Bu modelde, nomofobi, takıntılı mesajlaşma davranışının %43'ünü açıklayabilmektedir ($R=0,660, R^2=0,436$). Yapılan analiz sonucunda nomofobi düzeyinin takıntılı mesajlaşmayı etkilediği görülse de nomofobinin alt boyutlarının takıntılı mesajlaşmayı nasıl etkilediğini anlamak için çoklu regresyon analizi yapılmıştır.

Tablo 3. Takıntılı Mesajlaşma ve Nomofobi için Basit Doğrusal Regresyon Analizi Sonucu

Değişken	B	SE	β	t	p	VIF
Takıntılı mesajlaşma						
Sabit	13.09	1.46		8.935	<,001	
Nomofobi Toplam Puan	.271	.020	.660	13.528	<,001	1.00

R = .660; R² = .436

F(1, 238) = 13.528; p < .001

Covid-19 Salgın Sonrası Ortaokul Öğrencilerinin Nomofobi Düzeylerine Göre Takıntılı Mesajlaşma Davranışlarının Yordanması

Özlem ÇAKIR- Funda ERDOĞDU- Beşir KARAOZAN

“Ortaokul öğrencilerinin nomofobi ölçeğinin alt boyutlarından (çevrimiçi olamama, cihazdan yoksunluk, iletişimi kaybetmeme, bilgiye ulaşamama) aldıkları toplam puanlar takıntılı mesajlaşma davranışının anlamlı bir yordayıcısı mıdır?” araştırma sorusuna ilişkin Bulgular

Tablo 4’de görüldüğü gibi nomofobi ölçeğinin çevrimiçi olamama alt boyutu [$t=4.38$, $p < .05$]; iletişimi kaybetmeme [$t=2.38$, $p < .05$]; cihazdan yoksunluk [$t=2.47$, $p < .05$]; ve bilgiye ulaşamama [$t=2.25$, $p < .05$]; boyutları takıntılı mesajlaşmanın anlamlı bir yordayıcısıdır. Yordayıcı değişkenlere ait VIF değerleri incelendiğinde yordayıcı değişkenler arasında bağlantı probleminin (collinearity) olmadığı ($VIF < 10$) görülmektedir (Çokluk, Şekercioğlu ve Büyüköztürk, 2016). Takıntılı mesajlaşma = $13.248 + 0.416 \times$ Çevrimiçi Olamama; Takıntılı mesajlaşma = $13.248 + 0.181 \times$ İletişimi kaybetme; Takıntılı mesajlaşma = $13.248 + 0.260 \times$ Cihazdan yoksunluk; Takıntılı mesajlaşma = $13.248 + 0.236 \times$ Bilgiye ulaşamama. Bu modelde nomofobinin alt boyutları takıntılı mesajlaşmanın %44’ünü açıklayabilmektedir.

Tablo 4. Nomofobi Alt Boyutları ve Takıntılı Mesajlaşma Davranışı için Çoklu Doğrusal Regresyon Analizi Sonuçları

Değişken	B	SE	β	t	p	VIF
Takıntılı mesajlaşma						
Sabit	13.248	1.487		8.907	<.001	
Çevrimiçi olamama	.416	.095	.369	4.389	<.001	2.138
İletişimi kaybetme	.181	.076	0.164	2.393	.018	1.979
Cihazdan yoksunluk	.260	.105	.178	2.473	.014	2.169
Bilgiye ulaşamama	.236	.104	.138	2.258	.025	1.559
R = .665; R ² = .443						
F(4, 238) =46.438; p = <.001						

Covid-19 Salgın Sonrası Ortaokul Öğrencilerinin Nomofobi Düzeylerine Göre Takıntılı Mesajlaşma Davranışlarının Yordanması

Özlem ÇAKIR- Funda ERDOĞDU- Beşir KARAOZAN

4. SONUÇ, TARTIŞMA, ÖNERİLER

Bu çalışmanın bulguları, nomofobi ölçeğinin alt boyutlarının (çevrimiçi olamama, iletişimi kaybetmeme, cihazdan yoksunluk ve bilgiye ulaşamama) ortaokul öğrencilerinin takıntılı mesajlaşma davranışını anlamlı şekilde yordadığını göstermektedir. Araştırma, bu alt boyutların takıntılı mesajlaşma davranışına ilişkin varyansın %44'ünü açıkladığını ortaya koymuştur. Özellikle pandemi süreciyle birlikte, dijital cihazların ve iletişim teknolojilerinin gündelik yaşamdaki yeri daha da belirgin hale gelmiştir. Bu bağlamda, lise öğrencileri üzerinde yapılan önceki bir çalışmada bu oran %34 olarak bulunmuşken, pandemi sonrası dönemde bu oran dikkat çekici şekilde artmıştır (Çakır ve Erdoğan, 2020). Araştırmadan elde edilen bulgular, 2019 yılında başlayan ve etkileri hâlâ devam eden COVID-19 pandemisi sürecinde, bireylerin teknoloji ile olan bağının önemli ölçüde artmış olabileceği şeklinde açıklanabilir. Teknoloji, özellikle tüm dünyayı etkisi altına alan COVID-19 pandemisinin ardından, insan hayatında daha da vazgeçilmez bir unsur haline gelmiştir. Bu araştırma bulguları, teknolojinin artan kullanımıyla birlikte dijital bağımlılığın ve psikolojik etkilerinin daha derin bir şekilde araştırılması gerektiğine işaret etmektedir.

Literatür incelendiğinde, metin mesajlaşma davranışının bireylerde depresyon ve kaygıyı artırabildiği (Liu & Potenza, 2007), akıllı telefonların problemlili kullanımının ise depresyon gibi çeşitli psikolojik rahatsızlıkları ve davranışsal problemleri tetikleyebildiği belirtilmiştir (Yen ve ark., 2009). Ayrıca, günlük mesajlaşma sayılarının ve sürelerinin bireylerin akademik performansı, uyku düzeni ve genel yaşam kalitesi üzerinde olumsuz etkiler yarattığı vurgulanmaktadır (Lenhart, 2012). Lenhart, Purcell, Smith ve Zickuhr (2010) tarafından yapılan bir çalışmada, gençlerin akıllı telefonlarını daha çok mesajlaşma için kullandığını, çalışmaya katılanların %30'unun günde yaklaşık 100 veya daha fazla mesaj gönderdiğini, %15'inin ise 200'den fazla mesaj gönderdiğini belirtmiştir. Igarashi, Motoyoshi, Takai ve Yoshida (2008) metin mesajı bağımlılığı yaşayanların kendini algılamaya ilişkin psikolojik/davranışsal belirtiler ile ilgili üç faktör önermiştir. İlki metin mesajlarının yoğun kullanımı; yoğun mesaj kullananlar gün boyunca kontrolleri dışında fazla miktarda mesaj alıp göndermektedirler. İkincisi yüzyüze iletişime alternatif olarak metin mesajlarının kullanılması; iletişimde kaygı yaşanan ve yakın ilişki kurulmak istenilen bireyler ile ilişkilerin korunması için kullanıldığı ifade edilmiştir. Üçüncüsü, bireylerin mesajı gönderdiği kişiye karşı duygusal reaksiyon göstermesi; mesajı aldığı anda uygun olmaması nedeniyle anında cevap alamadığı için gönderen kendini ihmal edilmiş, izole edilmiş hissedebilir.

Nomofobi ve takıntılı mesajlaşma davranışının olası sonuçları göz önüne alındığında, öğrencilere bu alışkanlıklarının olumsuz etkilerini en aza indirmeye yönelik bilinçlendirme çalışmaları yapılması önerilmektedir. Özellikle öğretmenlerin, öğrencilerin akademik başarılarını desteklemek amacıyla akıllı telefon kullanımına ve mesajlaşma alışkanlıklarına ilişkin rehberlik etmesi önem arz etmektedir. Öğretmenlerin, öğrencilerle birlikte telefon ve mesajlaşma kullanımına yönelik kurallar belirlemesi, hem eğitim sürecine olumlu katkılar sağlayabilir hem de bu davranışların olumsuz sonuçlarını azaltabilir.

Covid-19 Salgın Sonrası Ortaokul Öğrencilerinin Nomofobi Düzeylerine Göre Takıntılı Mesajlaşma Davranışlarının Yordanması

Özlem ÇAKIR- Funda ERDOĞDU- Beşir KARAOZAN

Öğrencilere yönelik seminerler ve bilinçlendirme çalışmaları, mesajlaşmanın sosyal ve akademik yaşamlarına entegrasyonu sürecinde denge sağlamalarına yardımcı olabilir. Ayrıca, öğrencilerin mesajlaşma sırasında cevap alamama gibi durumlarda geliştirdikleri duygusal tepkilerin, bu süreçle ilgili yaşadıkları stresin temel nedenleri üzerine daha fazla araştırma yapılması önerilmektedir. Mesajlaşma araçlarının kullanım kolaylığı, erişilebilirliği ve kullanıcı deneyimini etkileyen diğer değişkenler de gelecekteki çalışmalara dahil edilerek daha kapsamlı bir analiz sağlanabilir. Sonuç olarak, dijital cihazların ve iletişim araçlarının kontrollü kullanımı, öğrencilerin hem akademik hem de sosyal yaşam kalitelerini artırmada kritik bir role sahiptir. Bu bağlamda, hem eğitimcilerin hem de ailelerin öğrencilere rehberlik etmesi ve onları dijital dünyanın olası risklerine karşı bilinçlendirmesi büyük önem taşımaktadır.

KAYNAKLAR

- Adıgüzel, A., Erözkan, A. ve Doğan U. (2016). Ergenler için Takıntılı Mesajlaşma Ölçeğinin Türkçe Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması. *Online Journal of Technology Addiction & Cyberbullying*, 3 (2), 1-13.
- Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Kurumu [United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization, UNESCO] (2020). "Education: From disruption to recovery", Erişim tarihi: 20.06.2024
- Erişim adresi: <https://en.unesco.org/covid19/educationresponse>
- Büyüköztürk, Ş., Kılıç-Çakmak, E., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş. ve Demirel, F. (2016). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara: Pegem Akademi.
- Çakır, Ö., Erdoğan, F. (2020). *Sosyal Bilimlerde Yeni Araştırmalar-IV* (Lise Öğrencilerinin Akıllı Telefon Yoksunluğu Düzeylerine Göre Takıntılı Mesajlaşma Davranışlarının Yordanması). Berikan Yayınevi, Editör: Doç. Dr. Emel İslamoğlu, Dr. Elif Alp, Basım sayısı:1, ISBN:978-625-7254-04-5.
- Gingerich, A. C., & Lineweaver, T. T. (2014). Omg! Texting in class U fail: (Empirical evidence that text messaging during class disrupts comprehension). *Teaching of Psychology*, 41, 44–51. doi:<https://doi.org/10.1177/0098628313514177>
- Igarashi, T., Motoyoshi, T., Takai, J., & Yoshida, T. (2008). No mobile, no life: Selfperception and text-message dependency among Japanese high school students. *Computers in Human Behavior*, 24, 2311–2324.
- Junco, R., & Cotten, S. R. (2012). No A 4 U: The relationship between multitasking and academic performance. *Computers and Education*, 59, 505–514. doi:<http://dx.doi.org/10.1016/j.compedu.2011.12.023>
- Kato, Y., & Kato, S. (2015). Reply speed to mobile text messages among Japanese college students: When a quick reply is preferred and a late reply is

Covid-19 Salgın Sonrası Ortaokul Öğrencilerinin Nomofobi Düzeylerine Göre Takıntılı Mesajlaşma Davranışlarının Yordanması

Özlem ÇAKIR- Funda ERDOĞDU- Beşir KARAOZAN

acceptable. *Computers in Human Behavior*, 44, 209–219.

doi:<https://doi.org/10.1016/j.chb.2014.11.047>

Lauricella, S., & Kay, R. (2013). Exploring the use of text and instant messaging in higher education. *Research in Learning Technology*, 21, 19061.
doi:<https://doi.org/10.3402/rlt.v21i0.19061>

Lenhart, A., F. K., Smith, A. & Zickuhr, K. (2010). Social media & mobile internet use among teens and young adults. Millennials. Pew internet & American life project. Erişim adresi:
<http://www.socialcapitalgateway.org/content/paper/lenhart-purcell-k-smith-zickuhr-k-2010-social-media-and-young-adults-pew-internet-amer>

Lenhart, A., Ling, R., Campbell, S. & Purcell, K. Teens and Mobile Phones. Washington, DC: Pew Research Center's Internet & American Life Project. Erişim adresi: <http://www.pewinternet.org/2010/04/20/teens-and-mobile-phones/>

Lister-Landman, K. M., Domoff, S. E., & Dubow, E. F. (2015). The Role of Compulsive Texting in Adolescents' Academic Functioning. *Psychology of Popular Media Culture*. Advance online publication.
<http://dx.doi.org/10.1037/ppm0000100>

Liu, T., & Potenza, M. N. (2007). Problematic Internet use: Clinical implications. *CNS Spectrum*, 12, 453–466.

Lu, X., Watanabe, J., Liu, Q., Uji, M., Shono, M. & Kitamura, T. (2011). Internet and mobile phone text message dependency: Factor structure and correlation with dysphoric mood among Japanese adults, *Computer in Human Behavior*, 27, 1702-1709. doi:10.1016/j.chb.2011.02.009

M.Y. (2018). Social Media in the Classroom: Whatsapp a New Communication Tool for Enhanced Class Interactions. *Business Education Journal (BEJ)*, 2 (I), 1-8.

Ogara, S. O., Koh, C. E., & Prybutok, V. R. (2014). Investigating factors affecting social presence and user satisfaction with mobile instant messaging. *Computers in Human Behavior*, 36, 453-459. Patton, M. Q., (2014), *Qualitative Research & Evaluation Methods Integrating Theory and Practice* (Fourth Edition), Sage Publications, Thousand Oaks, CA

Purnama, A. D. (2018). Incorporating Memes and Instagram to Enhance Student's Participation. *Language and Language Teaching Journal*, 21(1), 94–103.

Siemens, G., & Weller, M. (2011). Higher education and the promises and perils of social network. *Revista de Universidad y Sociedad del Conocimiento*, 8(1), 164–170.

Covid-19 Salgın Sonrası Ortaokul Öğrencilerinin Nomofobi Düzeylerine Göre Takıntılı Mesajlaşma Davranışlarının Yordanması

Özlem ÇAKIR- Funda ERDOĞDU- Beşir KARAOZAN

- So, S. (2016). Mobile instant messaging support for teaching and learning in higher education. *Internet and Higher Education*, 31, 32–42.
<http://dx.doi.org/10.1016/j.iheduc.2016.06.001>. Tabachnick, B. G., Fidell, L. S., & Ullman, J. B. (2013). *Using multivariate statistics* (Vol. 6, pp. 497-516). Boston, MA: pearson.
- Tabachnick, B. G., Fidell, L. S., & Ullman, J. B. (2013). *Using multivariate statistics* (Vol. 6, pp. 497-516). Boston, MA: pearson.
- Yen, C. F., Tang, T. C., Yen, J. Y., Lin, H. C., Huang, C. F., Liu, S. C., & Ko, C. H. (2009). Symptoms of problematic cellular phone use, functional impairment and its association with depression among adolescents in Southern Taiwan. *Journal of adolescence*, 32(4), 863-873.
- Yildirim, C. & Correia, A.P. (2015). Exploring the Dimensions of Nomophobia: Development And Validation of A Self-Reported Questionnaire. *Computers in Human Behavior*, 49, 130-137.

Extended Abstract

Introduction The emergence of COVID-19 in Wuhan, China, in December 2019, led to a global pandemic declared by the World Health Organization (WHO) in March 2020. This global health crisis disrupted education systems worldwide, transitioning from face-to-face instruction to remote learning formats (UNESCO, 2020). The pandemic's accompanying social distancing measures and quarantines significantly altered daily routines and increased reliance on digital communication tools, such as smartphones, laptops, and tablets. Consequently, this shift intensified instances of technology dependency and fostered conditions such as "nomophobia," defined as the fear of being without a mobile device, which is closely associated with compulsive messaging behaviors (Yildirim & Correia, 2015).

Young individuals, particularly those actively engaged with mobile technology trends, are particularly susceptible to the effects of nomophobia. Mobile devices, through platforms like WhatsApp, Instagram, and Facebook, provide instantaneous communication, yet their ubiquitous use can also negatively impact users' emotional states and interpersonal relationships. Research indicates that the compulsive use of messaging applications can affect academic performance and trigger adverse psychological responses, including anxiety about response delays and perceptions of being undervalued in relationships (Kato & Kato, 2015).

Following the normalization of daily life post-pandemic, the Turkish Ministry of National Education banned smartphone use in schools for the 2023–2024 academic year to minimize distractions and improve the quality of education. Understanding how middle school students perceive smartphone restrictions and compulsive messaging behaviors under these new regulations is crucial. This study investigates these phenomena and explores the relationship between nomophobia and compulsive messaging behaviors among middle school students, aiming to provide educators and parents with actionable insights.

Covid-19 Salgın Sonrası Ortaokul Öğrencilerinin Nomofobi Düzeylerine Göre Takıntılı Mesajlaşma Davranışlarının Yordanması

Özlem ÇAKIR- Funda ERDOĞDU- Beşir KARAOZAN

Purpose The primary objective of this research is to evaluate middle school students' levels of nomophobia and compulsive messaging behaviors in the post-COVID-19 period. Specifically, the study examines whether the overall scores from the Nomophobia Questionnaire (NMP-Q) and its subdimensions (inability to access information, device deprivation, loss of communication, and inability to stay online) significantly predict compulsive messaging behaviors. The research addresses the following questions:

1. Do total scores from the Nomophobia Questionnaire significantly predict compulsive messaging behaviors?
2. Do scores from the NMP-Q subdimensions significantly predict compulsive messaging behaviors?

Methodology This study adopts a correlational research design to analyze the relationship between middle school students' nomophobia levels and compulsive messaging behaviors. The sample comprises 239 middle school students enrolled in a rural school and a district school in Mardin, Turkey, during the 2023–2024 academic year.

Instruments

- *Nomophobia Questionnaire (NMP-Q)*: Originally developed by Yildirim and Correia (2015) and adapted into Turkish by Yildirim et al. (2016), this 7-point Likert scale measures four subdimensions: inability to access information, device deprivation, loss of communication, and inability to stay online. The scale's reliability coefficients range from .81 to .95.
- *Compulsive Texting Scale (CTS)*: Developed by Lister-Landman et al. (2015) and adapted into Turkish by Adıgüzel et al. (2016), this 5-point Likert scale assesses compulsive texting through subdimensions of interference, cognitive preoccupation, and concealment. The scale's overall reliability is reported at .89.

Data Analysis Prior to analysis, data were tested for normality using kurtosis and skewness values, confirming normal distributions (-1.5 to +1.5 thresholds). Regression analyses were conducted to determine whether nomophobia and its subdimensions predict compulsive messaging behaviors. Descriptive statistics were used to calculate mean scores and standard deviations, while simple and multiple regression models assessed relationships between variables.

Findings

1. **Overall Relationship Between Nomophobia and Compulsive Messaging:** Regression analysis revealed a significant positive relationship between total NMP-Q scores and compulsive messaging behaviors ($F(1,238) = 13.09, p < .001$), with nomophobia accounting for 43% of the

Covid-19 Salgın Sonrası Ortaokul Öğrencilerinin Nomofobi Düzeylerine Göre Takıntılı Mesajlaşma Davranışlarının Yordanması

Özlem ÇAKIR- Funda ERDOĞDU- Beşir KARAOZAN

variance ($R = .660$, $R^2 = .436$). A one-point increase in NMP-Q scores predicted a .271-point increase in compulsive messaging scores.

- 2. Subdimensional Predictors of Compulsive Messaging:** Multiple regression analysis demonstrated that all subdimensions of the NMP-Q significantly predicted compulsive messaging behaviors: inability to stay online ($\beta = .369$, $t = 4.38$, $p < .05$), device deprivation ($\beta = .178$, $t = 2.47$, $p < .05$), loss of communication ($\beta = .164$, $t = 2.38$, $p < .05$), and inability to access information ($\beta = .138$, $t = 2.25$, $p < .05$). These subdimensions collectively explained 44% of the variance in compulsive messaging behaviors ($R = .665$, $R^2 = .443$).

Discussion and Implications The findings highlight that nomophobia and its subdimensions are significant predictors of compulsive messaging behaviors among middle school students, explaining a notable portion of the behavioral variance. The pandemic's intensification of reliance on digital devices has amplified these behaviors. Comparisons with pre-pandemic data (e.g., Çakır & Erdoğan, 2020) reveal a marked increase in the prevalence of these phenomena.

The psychological and academic implications of compulsive messaging behaviors necessitate targeted interventions, including student awareness programs and teacher-guided discussions on balanced technology use. Future research should explore the emotional responses associated with messaging delays and investigate additional variables influencing compulsive messaging, such as usability and accessibility of messaging platforms.

Conclusion Controlled use of digital communication tools is essential for enhancing students' academic and social well-being. Collaborative efforts by educators and parents are critical to mitigate the risks of digital dependency and promote healthier technology habits.